

OBSAH

Slovo na úvod	5
1. kapitola	
NA PRAHU EURÓPSKEHO MYSLENIA	
Inštitucionálnou formou usádzania sa Grékov bola polis.....	9
Podľa starej tradície všetko sa začalo Tálesom.	11
Obdobia vývoja gréckej filozofie	12
Čo je svet?	12
Myšlienky iónskych filozofov neboli apolitické.	14
Tajomná atmosféra pytagorejského spolku.	15
Čo je človek, jeho duša a život?	16
Prvá demokracia na svete.	17
Učitelia politickej múdrosti.	19
Rétorika formovala grécke duše.	20
Iniciatíva sofistov mala spoločné črty.	22
Veľká generácia.	23
Začína sa prvá diskusia o prirodzenom práve.....	24
Sofisti zničili staré modly.	26
Sokrates: Poznaj seba samého.	27
Nedával rady, ale kládol otázky.	28
Vláda najmúdrejších - sofokracia.	29
Proces so Sokratom.	30
Tam, kde sa dodržiavajú zákony, sú štáty najšťastnejšie.	32
Sokratovské školy.	34
Platón: Najvznešenejšou a najkrajšou formou myslenia je tá, ktorá sa vzťahuje na riadenie štátu.	34
Poslaním Akadémie bolo vychovávať politickú elitu.	36
O kráľovstve večných ideí.	37
Spravodlivosťou štátu je ústava.	39
Aké schopnosti legitimujú človeka na vládnutie?.	40
Bohatstvo by odvracalo vládcov od povinností.	41
Zákonodarné umenie.	43
Ústava musí mať charakter a štýl.	45
Málo bolo takých inšpiratívnych filozofov	47
Resumé.	48
Bibliografická orientácia.	50

2. kapitola

DOBA HELENISTICKÁ

Aristoteles: Pri prameni európskej vedy.	53
Prvý polyhistor.	56
Ako žiť šťastne?	58
Špecifickým cieľom práva je spravodlivosť.	59
Vyrovňavajúca spravodlivosť.	60
Zákon je inteligencia bez vášne.	62
Slušnosť ako prostriedok spružnenia práva.	63
Veda o štáte je najvyššia a najdôležitejšia.	64
Občianska cnosť je súčasťou mravného charakteru.	65
Ucelená teória o vládných formách.	67
Z filozofov sa stávajú apoštoli šťastia	68
Filozofi zo záhrad.	69
Ľudia uzavierajú dohodu, že si navzájom nebudú škodiť.	71
Stoa - filozofia vyrovnanosti.	72
Čestne žiť, nikomu neškodiť, dať každému, čo jeho je.	73
Svet je spoločnou vlasťou všetkých ľudí.	74
Prirodzené právo je zdrojom platného práva.	75
Grécky duch je unavený.	76
Skeptici boľí ľahostajní k verejnému životu.	78
Reakcia citu a obrazotvornosti.	78
Dávno vyslovené pravdy.	79
Resumé.	81
Bibliografická orientácia.	82

3. kapitola

V ZNAMENÍ RÍMA

Najstaršia republika na svete.	85
Čo je republikánstvo?	86
Začína sa politická diskusia.	87
Rimanom bola filozofická špekulácia cudzia.	88
Populári a konzervatívci.	89
Polybios - priateľ významných Rimanov.	90
Zákony dvanástich tabúl.	92
Republika upadá.	92
V Ríme je všetko na predaj.	93
Právnická laická elita a začiatky výkladu práva.	95
Matkou rímskej jurisprudencie bola	96
filozofia	96

Na záchranu republiky už nestačia bylinky	97
Raný princípát.	99
S Cicerom vzniká politické myslenie	101
Marcus Tullius Cicero.	102
Ideálny štát je ten, ktorý realizuje etické zásady.	103
Morálka a politika majú ísť ruka v ruke.	104
Najlepšie mocenské pomery boli v Ríme za republiky.	105
Právo je spoločenské puto, bez ktorého niet v spoločnosti poriadku a disciplíny.	107
Zlaté obdobie rímskej jurisprudencie	108
Norma včlenená do povahy vecí	110
Stála a nepretržitá vôľa dať každému to, čo mu patri.	110
Dôležitým princípom nieje len užitočnosť, ale aj slušnosť.	111
Právo je umenie dobra a spravodlivosti.	112
Čestná služba verejnosti.	113
Nová imperiálna ideológia	114
Lucius Annaeus Seneca: Politika a morálka sa nemajú rady.	115
Neobmedzená monarchia.	116
Plurimae leges pessima res publica.	118
Resumé	120
Bibliografická orientácia	122

4. kapitola

PRÍSEUB SVETLA A SPÁSY

Vznik kresťanstva	123
Radikálna zmena svetonázoru.	125
Kresťanstvo vyšlo z judaizmu.	126
Najväčší mravný reformátor ľudstva.	127
Kristus nebol politickým reformátorom.	128
My pôjdeme medzi pohanov a on medzi Židov.	129
Prvé perzekúcie proti kresťanom.	130
Tvorba doktríny - patristika	132
Cirkvev úradov a biskupov.	134
Nič nám nieje ľahostajnejšie ako štát.	135
Prvá kresťanská škola.	136
Kresťania si osvojujú myšlienku prirodzeného práva.	137
Keby vznešení cisári vedeli, akých v nás majú poslušných poddaných.	138
Až prišla éra Konštantína Veľkého.	139
Konštitucionálny problém vzťahu duchovnej a svetskej moci.	141
Sv. Augustinus Aurelius - otec západného myslenia	142
Nepokojné je naše srdce, kým nespočinie v Tebe.	143
Boj dvoch štátov.	145

Prvá kresťanská politická teória	147
Prirodené právo je rozumom a vôľou Bolia	148
Na troskách impéria	150
Jediná dedička Ríma?	151
Corpus Iuris Civilis - najsvätejší chrám justície	152
Romanizácia právnej praxe	153
Čo je stredovek?	154
Cirkev niesla štafetu civilizácie ďalej	155
Osudy najväčšieho klenotu, ktorý zanechali Rimania	157
Kánonické právo	158
Arabský impulz	159
Impérium christianum	161
Renesancia vzdelanosti	163
Spoločnosť ešte nemala zdroje	163
Schizma medzi západnou a východnou cirkvou	165
Christianizácia Slovanov	165
Resumé	167
Bibliografická orientácia	169

5. kapitola

SCHOLASTICKÁ UČENOSŤ

S mestom vznikli univerzity	171
Mohamedánska scholastika	174
Historická udalosť	175
Pre právnikov bola centrom sveta Bologna	176
Glosátorská revolúcia	177
Dvojaká právna veda a dvojaké právo	178
Tomáš Akvinský - kráľ kresťanských teológov	179
Zmierenie Aristotela s Kristom	181
Štát je rozumná ustanovizeň pre všeobecné blaho	182
Večný zákon je pečať, prirodené právo je jeho odtlačkom v ľudskej rozumnosti	184
Primárne a sekundárne prirodené právo	185
Sv. Tomáš laicizuje a humanizuje právo	187
Majstrovská konštrukcia spravodlivosti	188
Dedičstvo po sv. Tomášovi	188
Predrenesančné politické myslenie	190
Teória Mesiaca a Slnka	190
Začínajú sa úvahy o suverenite	192
Dante Alighieri, teológ, básnik, štátnik	193
Marsilius / Padovy, rektor parížskej univerzity	194

Komentátori vytvárajú právny rámec modernej doby.	195
Právnicki sa museli preorientovať.	197
Jednotné právo pod egidou moci.	198
Rozdiely v právnej kultúre.	201
Kríza scholastiky.	202
Škótsko ma zrodilo, Anglicko ma prijalo, Francúzsko učilo a Kolín ma drží.	203
Potestas absoluta.	204
Na jedincovi treba postaviť sociálny vesmír.	205
Bráň ma svojim mečom a ja ťa budem brániť mojím perom.	206
Odmietnutie tradičného realizmu.	207
Opustené bolo aj prirodzené právo.	208
Rozpor medzi praxou a regulou chudoby.	209
Resumé.	211
Bibliografická orientácia.	213

6. kapitola

HUMANIZMUS A RENESANCIA

Svet už nieje slzavým údolím.	215
V čom bola špecifickosť renesancie?.	217
Zo starých koreňov pučia nové výhonky.	218
Svet zaznamenáva prevratné objavy.	219
Humanizmus na Slovensku.	220
Politické učenia renesancie.	221
Nová predstava o moci.	222
Erazmus Rotterdamský - princ renesancie.	223
Robiť nátlak je typickým znakom tyrana, znášať ho je znakom somára.	223
Michel de Montaigne.	224
Niccoló Machiavelli - zloduch svetovej štátovedy.	226
Vzdialený od akejkoľvek ľudskej tváre.	227
Kniha zrodená pod kladivom bolesti.	229
Audacem fortuna iuvat - odvážnemu šťastie praje.	230
Machiavelliho teória štátu.	231
Ponechať kontrolu nad mocou.	232
Úvahy o vládnutí.	233
Najprv určiť presnú diagnózu.	234
A potom začať s liečbou.	234
Zachovať si imidž.	236
Politik je človek bez srdca a svedomia.	236
Rozsudky a amnestie.	238
Vyzradil tajomstvo vláderskeho umenia.	238

Jean Bodin a suverenita štátu	241
V službách kráľa	242
Najúplnejšie stanovisko k náboženskej tolerancii.	242
Štátny monopol donucovacej moci	243
Výklad univerzálneho práva	244
Sny o dokonalej spoločnosti	245
Sv. Thomas Morus - patrón právnikov.	246
Kariéra sa začína kazíť.	247
Miesto, ktoré nie je (ou topos).	249
Slnecný štát Tommasa Campanellu	250
Lord kancelár Francis Bacon	251
Resumé	254
Bibliografická orientácia	255

7. kapitola

SVÁRY MEDZI BRATMI V KRISTU

Najpreoranejšia pôda bola v Nemecku	257
Martin Luther - muž, ktorý opustil náručie starej cirkvi	257
O svetskej vrchnosti	260
Boží meč v rukách vrchnosti	261
Ján Kalvín - právnik a reformátor	261
Kalvinova doktrína je ucelená	263
Politická filozofia reformácie je v otázke ľudských práv nejednoznačná	264
Sola Scriptura, sola fide, sola gratia (samo Písmo, viera a milosť)	265
Svet sa rozdelil podľa náboženstva	267
Politika je nástrojom obnovy sveta aj v našich krajinách.	269
Katolícka protireformácia	270
Storočie španielskej prevahy a katolícke korene liberalizmu	272
Nadnárodná morálka už nestačí	273
Naliehavá potreba medzinárodného práva	275
Traktát o zákonoch a Bohu ako zákonodarcovi	277
Právny humanizmus	277
Tí strašní scholastickí bartolisti	278
Humanisti zradili rímskych učiteľov	279
Nové súhvezdie na nebi európskej jurisprudencie	280
Anglicko nepocítalo humanistické hnutie	281
Resumé	282
Bibliografická orientácia	284

8. kapitola

EPOCHA ROZUMU

Descartes ohlasuje epochu rozumu.	286
Veda sa dáva do služieb priemyslu.	288
Angličania až takí nadšení neboli.	290
Karteziánstvo preniklo do politického a právneho myslenia.	290
Hugo Grotius - holandský zázrak.	292
Diplomat a tvorca medzinárodného práva.	293
Majú kľúč k riešeniu teológovia?.	294
Racionalizácia a laicizácia prirodzeného práva.	295
Právo platiace medzi štátmi.	297
Príručka kráľov a diplomatov.	298
Racionálne prirodzené právo.	298
Subjektívne právo ako morálna kvalita subjektu založená na zákone.	299
Štát je prirodzený zväzok slobodných ľudí s cieľom spoločného dobra.	300
Benedictus Spinoza - najväčší Žid modernej doby.	300
Politické spisy sú kolážou.	301
Thomas Hobbes a jeho smrteľný Boh.	302
Každodenný život filozofa	303
Človek človeku vlkom.	304
Narodeniny veľkého Leviathana.	306
Blaho občanov je najvyšší zákon.	307
Učenie o del'be moci je podvratné.	308
Leviathan je nedotknuteľný.	309
Niet miesta pre náboženské presvedčenie.	310
Prirodzený zákon je cudzí svetu práva.	310
Zákon je slovo toho, kto právom vládne iným.	311
Subjektívne právo dominuje.	312
Vysvedčenie pre Thomasa Hobbesa.	314
Sociálne utópie vo veku rozumu.	317
James Harrington vybočuje z radu.	317
Proroctvo kňaza z Étrepigny.	318
Morellyho zákonník prírody.	319
Gabriel Bonnot de Mably.	320
Resumé.	322
Bibliografická orientácia.	324

9. kapitola

ŠKOLA PRIRODZENÉHO PRÁVA

Stará myšlienka dostáva nové krídla	325
Johannes Althusius - syndik mesta Eniden	328
Prameňom práva je prirodzený zákon.	328
Samuel Pufendorf- druhé veľké meno.	329
Základné axiómy práva vychádzajú z etiky.	330
Dieť absolutizmu.	331
Gottfried Wilhelm Leibniz a nová metóda výučby práva	332
Christian Thomasius už opúšťa špekulatívny prístup.	333
Donútenie a záväzok.	335
Christian Wolff: Právna veda bude detskou hračkou.	336
Ľudské práva sa premietajú do zákona.	337
Učiteľ nemeckého myslenia	338
Odišná situácia bola vo Francúzsku.	338
Prirodzenoprávna línia vo Francúzsku.	340
Anglická jurisprudencia.	340
Dôsledky doktríny racionálneho prirodzeného práva	342
Nová právna teória.	344
Spomienka na dobré tradície.	344
Občianska neposlušnosť.	346
Večný spor.	347
Prirodzené právo a právnická argumentácia	349
Resumé.	351
Bibliografická orientácia	353

10. kapitola

MYS VZDELANOSTI V OCEÁNE BARBARSTVA

Pýcha rozumu	356
Aj namiesto oltárov vládza rozumu.	358
Najnápadnejší rozdiel medzi francúzskym a anglickým osvietenstvom	360
Program nápravy ľudstva	361
Antropocentrizmus, individualizmus, sloboda	363
Deklarovanie ľudských práv.	364
Nechýbajú politické argumenty.	365
Radikalizmus a sociálne inžinierstvo.	367
Európe udávali tón korunované hlavy.	369
O zlatom veku alžbetínskeho Anglicka	370
Slávna revolúcia.	372
John Locke - duchapřítomný súčasník anglických premien	373
Fúrikár pri čistení pôdy.	375

Rozhodný zásah do politického myslenia	377
Prvé tóny liberalizmu	378
Svätý princíp vôle väčšiny, ale.	379
Keď ľud nenachádza odvolanie na zemi, odvoláva sa k nebesiam.	380
Deľba moci.	381
Ďalší anglickí myslitelia	382
Škótska škola.	383
Dávid Hurac.	383
Resumé	386
Bibliografická orientácia	388

11. kapitola

VEĽKÉ FRANCÚZSKE ZEMETRASENIE

Ešte chvíľu sa filozofi oddávali ilúziám.	390
To je vzburá?	392
Vyhlásenie republiky.	393
Jakobíni odpovedali revolučným terorom.	397
Voltaire - nekorunovaný kráľ Európy.	398
Vnesieme aspoň slabé svetlo do tejto noci omylu, do ktorej sa svet ponoril.	399
Barón Montesquieu - kódex rozumu a slobody.	401
Nech som bol v hociktorom štáte, žil som v ňom, akoby som tam mal zostať do smrti.	402
Do politiky vstúpil dvoma dverami.	404
Zákony sú nevyhnutné vzťahy odvodené z povahy vecí.	405
Forma vlády a jej životný princíp.	406
Zákony musia byť prispôsobené duchu národa.	408
Politická sloboda je len tam, kde sa nezneužíva moc.	409
Dva princípy konštitučnej doktríny.	410
Geniálny postreh autora 18. storočia.	411
Montesquieuho úvahy boli rôzne interpretované.	412
Právna interpretácia teórie deľby moci.	413
Montesquieu nebol rojko ani teoretik.	414
Jean-Jacques Rousseau - ženevský tulák	415
Na začiatku ako spisovateľ neexistoval.	416
Všetko od ihly po odlievanie kanónov.	417
Politické prebudenie.	418
Protí zbožňovanému rozumu cit a prirodzenosť.	419
Komunistický manifest 18. storočia.	421
Ustanovme spravodlivé zákony zmluvy.	423
Všeobecná vôľa je tam, kde sme väčšmi dojatí láskou ku kolektívu ako láskou k sebe.	424

Tyrania za tyranii?	425
Zákondarca, vláda, občianske náboženstvo.	426
Nič nevymyslel, všetko pretváral citom.	427
Resumé.	429
Bibliografická orientácia.	430

12. kapitola

HLAS Z NEMECKA

Svätá ríša rímska národa nemeckého.	433
To, čo iné národy prežili na vlastnej koži, prežívali Nemci teoreticky a umelecky.	434
Immanuel Kant - kôningsberský profesor.	435
Hviezdne nebo nado mnou a mravný zákon vo mne.	435
Kopernikovský prevrat.	437
Poznanie je možné len vďaka syntéze rozumu a skúsenosti.	439
Sféra povinnosti a normativity.	441
Je svet ovládaný morálnym poriadkom?.	442
Kategorický imperatív.	443
Sen o večnom mieri.	445
A predsa bol Kant v hĺbke bytosti právnikom.	446
Štát je spojenie slobodných bytostí pod právnymi zákonmi.	448
Spoločenská zmluva je dohodou jedincov o právnom štáte.	449
V teórii je to azda správne, pre prax sa však nehodí.	451
Kritici sú ku Kantovi veľmi prísni.	452
Už dosť studeného svetla osvietenstva.	453
Romantický nacionalizmus.	454
Národ má právo na vlastný štát.	455
Johann Gottfried Herder - prorok nacionalizmu.	457
J. G. Fichte - vodca nemeckej vlasteneckej mládeže.	458
Georg Wilhelm Friedrich Hegel - dieťa romantizmu.	459
Nikto pred ním si tak neuvedomil význam histórie.	461
Všetko, čo je skutočné, je aj rozumné.	462
Tri stupne dialektického vývoja ducha.	463
Neuveriteľné definovanie práva.	465
Je Hegel stúpencom prirodzenoprávnej doktríny?.	466
Hegel nechcel vytvárať ideálny štát.	467
Do idey štátu sa vtelil duch, ktorý tvorí dejiny.	468
Štát je vstúpením Boha na zem, krásnou totalitou.	469
Vojna je prejavom etickej majestátnosti štátu.	470
Veľký človek odsudzuje iných na to, aby ho vysvetľovali.	471
Heglom vrcholí nemecká	filozofia 472

Ozveny osvietenstva	473
Giambattista Vico	473
Cesare Beccaria Bonesana	474
Pohol sa aj ruský medveď	475
K najzámitejším osvietencom v Rusku patrili A. N. Radiščev	477
Národné čítanie ostatných Slovanov	478
Resumé	481
Bibliografická orientácia	482

13. kapitola

STOROČIE LIBERALIZMU

Znova vejú ľalie na zástavách	484
Revolúcia 1830 už nemala mladickú razantnosť	485
Francúzsko - klasická krajina kontinentálneho liberalizmu	486
Henri Benjamin Constant de Rebecque	487
Výklad liberalizmu sa začína pojmom sloboda	488
Pluralizmus a tolerancia	490
Zo slobody bol Constant ochotný postúpiť štátu len minimum	491
Štát je podozrivý a má byť redukovaný na minimum	492
Gróf Tocqueville: Máme sa z demokracie tešiť alebo sa jej obávať?	494
Prorocký odhad reality 19. storočia	495
Prorok, ktorý nemal rád to, čo predvídal	495
Osud slobody v modernom svete	496
Neobracajme oči na Ameriku, aby sme otrocký kopírovali	497
Tam, kde je slabý jedinec, stáva sa silným štát	498
Majoritná moc vedie k absolútnej moci	499
Alexis de Tocqueville premyslel liberalizmus do detailov	500
Rozpaky z demokracie	501
Intervencionizmus je škodlivý aj pre ekonomické záujmy	502
Spravodlivosť je bludička, fantóm, ilúzia	504
Aj Nemecko malo svoj liberalizmus	506
Cesta k právnemu štátu	508
Sloboda zarámovaná do práva	509
Friedrich Wilhelm von Humboldt	510
Pokus vymedziť hranice pôsobnosti štátu	511
Starostlivosť štátu oslabuje vôľu a energiu občanov	511
Klasický liberálny prúd nezískal prevahu	512
Zvratom bola koncepcia Róberta von Mohla	513
Štát musí byť definovaný prostredníctvom práva	514
Postupne sa liberalizmus presadzoval aj v ďalších krajinách	514

Resunié	516
Bibliografická orientácia	518

14. kapitola

PRIVILEGOVANÝ PRIESTOR PRE LIBERALIZMUS

Prvá začala s industrializáciou Veľká Británia	521
Nová národohospodárska veda	522
Jeremy Bentham - Napoleon liberálnych teórii	523
Poslanie politiky	525
Nedôvera k štátu a utilitaristická teória vládnutia	527
Cez prizmu užitočného treba hľadiť aj nazákony	527
Herbert Spencer - človek versus štát	529
Spencer poprel všetky pozitívne funkcie štátu	530
Prirodzené právo dostáva iný význam	532
John Stuart Mill - zakladateľ Utilitaristickej spoločnosti	533
Značne sa odchyľil od svojich učiteľov	534
Východisko je individualistické	534
Povaha a hranice moci	535
Tyraniu väčšiny zaradil medzi zlá	536
Dobrá demokracia musí byť organizovaná tak	536
Princípy politickej ekonómie	537
Lord Acton: Vášeň pre rovnosť zničila túžbu po slobode	538
Chabý duch európskej civilizácie	539
Liberalizmus mení svoju tvár	539
Aj liberálny štát musí byť sociálny	540
Právny štát Ota Bähra	541
Slovanské prebudenie	542
Slavianofili a západníci	543
Je nám liberalizmus cudzí?	544
Resumé	545
Bibliografická orientácia	547

15. kapitola

NOVÁ MYŠLIENKA - SOCIALIZMUS

Pokolenie nadbytočných	550
Vždy existovala nespravodlivosť	552
Katedrový socializmus	553
Veľký systém grófa Saint-Simona	554

Saint-Simonova Parabola	555
Štát učencov.	556
Vý ste bohatí, my sme chudobní.	557
Saint-Simona sa dovolávali rôzne názorové prúdy.	557
Pozitívna veda Augusta Comteho.	558
Comteho obzor bol širší.	559
Svojrážna jednota ľudstva.	560
Charles Fourier - zakladateľ kooperatívnej metódy.	562
Náprava sveta od hviezd až po slané more.	563
Jasný reformný plán - falangy.	565
Apolitizmus Fourierových projektov je celkom zrejmy.	566
Louis Auguste Blanqui.	567
Cabetova Cesta do Ikárie.	568
Pierre Joseph Proudhon: Akokoľvek som priateľom poriadku, som anarchista.	569
Odsúdenie štátu.	570
Čo dáte namiesto štátu? Nič!.	570
Ľud ma nečíta, ale rozumie mi aj bez toho.	571
Anarchizmus.	572
William Godwin - skúmanie politickej spravodlivosti.	572
Slávny prípad požiaru.	573
Komunistický anarchizmus.	574
Anglický chartizmus.	575
Nová harmónia Róberta Owena.	577
Vzorná spoločnosť, v ktorej nebude známa chudoba a neľudskosť.	578
Ranení slepotou.	580
Heslo novej epochy.	581
U nás bol tento myšlienkový smer takmer neznámy.	583
Intelektuálny monopol liberalizmu trvá, ale.	583
Resumé.	585
Bibliografická orientácia.	586

16. kapitola

NOVÍ BOHOVIA

Život bez vlasti a bez majetku.	589
Systematicky študuje ekonómiu.	591
Historický materializmus.	592
Teória nadhodnoty.	593
Dejiny spoločností sú dejinami triednych bojov.	595
Ekonomická sféra je rozhodujúca.	596

Veľký prevrat	597
Vzdušné zámky, fantastické povznesenie sa nad boj.	599
Čas sociálnej revolúcie ešte neprišiel.	600
Mierumilovný blud, frázy a ilúzie pochádzajúce z revolučnej tradície.	602
Nikto nie je ostrovom sám pre seba.	603
Sociálna spravodlivosť?	604
Štát je organizované násilie jednej triedy nad druhou.	605
Koniec vlády buržoázie bude koncom štátu.	607
Vôľa vládnucej triedy povýšená na zákon.	608
Marxizmus ako kodifikovaný súbor myšlienok.	609
Friedrich Engels.	610
O postavení robotníckej triedy v Anglicku.	611
Ľudia 19. storočia neboli prístupní predstavám svetovej revolúcie.	613
Vylúčený študent Vladimír Ulianov.	615
Na tom nezáleží, ak zahynú tri štvrtiny ľudstva.	616
Marxizmus nachádzal v Rusku úrodnú pôdu.	617
Zmätok nastal po smrti majstra.	618
Komunizmus je moc strany plus elektrifikácia.	619
Keď sa rúbe les, lietajú triesky.	620
Resumé.	622
Bibliografická orientácia	623

17. kapitola

ZMIERENIE S OSUDOM - HISTORICKÝ KONZERVATIVIZMUS

Charta konzervativizmu.	626
Búrke nenapísal politickú kuchársku knihu.	627
Namiesto je začať na vznešenej rovine náboženskej viery.	628
Vzopretie sa proti viere vo všemocnosť rozumu.	629
Úcta k tradícii a obyčajom.	631
Odpor k radikalizmu.	632
Sloboda je prostriedkom k cnosti.	634
Chiméra ľudských práv.	636
Zmysel pre pospolitosť a hierarchiu.	638
Prapôvodným rámcom ľudského života je hierarchia.	639
Štát je Bohom ustanovená inštitúcia.	641
Mínimálny štát je utópiou.	643
Právo je pokusom priblížiť sa k zákonom Božím.	644
Žiť pod vládou ľudu znamená žiť pod vládou hlupákov a darebákov	645
Štát sa nesmie zriecť sociálnej zodpovednosti.	647
Generácia romantikov.	649

Konzervativizmus s predstavivosťou651
Kardinál Newman - majster filozofického konzervativizmu653
Traja vzdelanci v odbore práva656
Aj inde boli kacíri.657
Louis de Bonald - najneústupnejší z generácie konzervatívco.657
Jóseph de Maistre660
Nemecká konzervatívna tradícia663
Výstrahy konzervativizmu.664
Resumé669
Bibliografická orientácia671
Namiesto záveru672
Vecný a menný register675